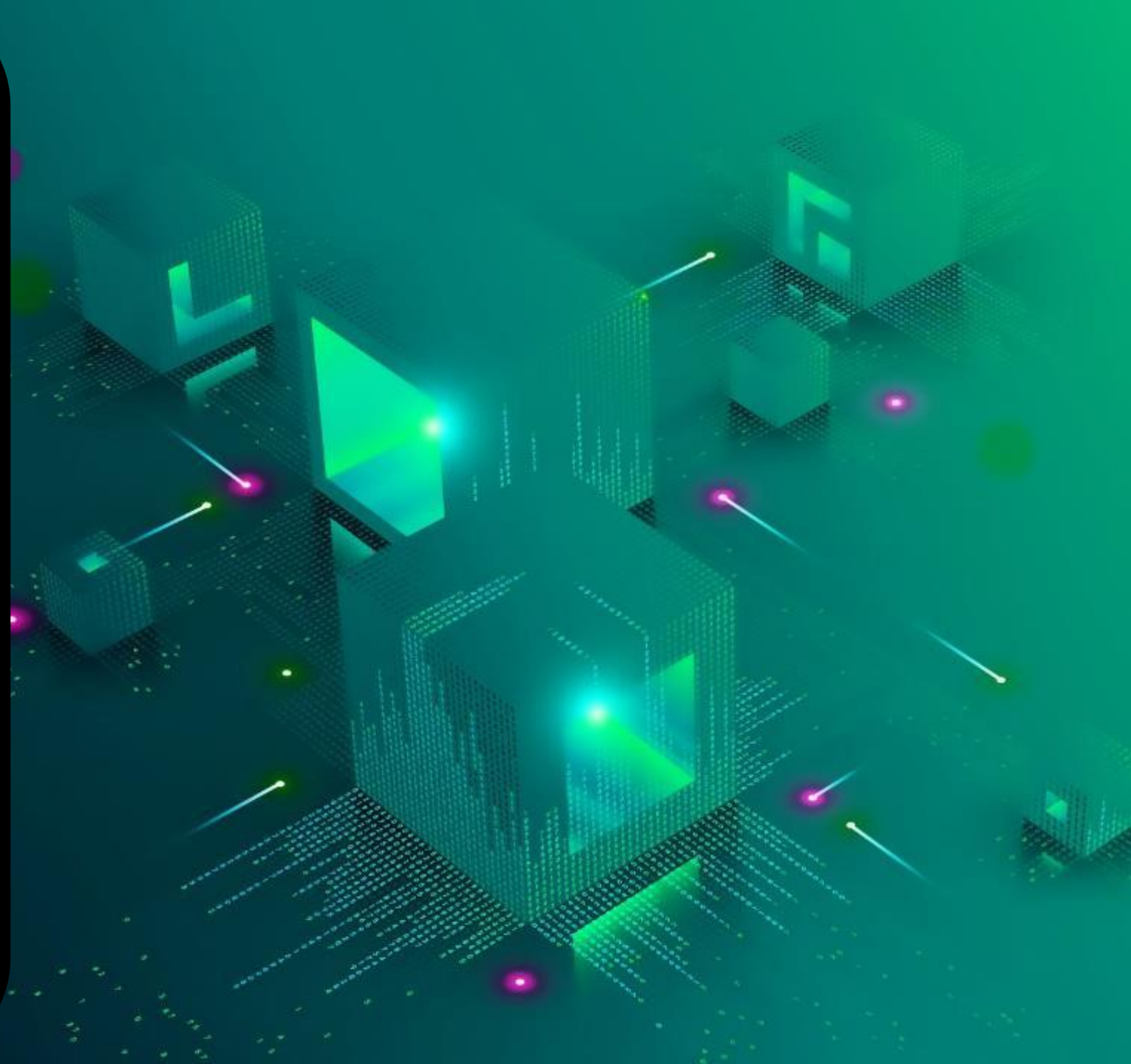

**Asmens
duomenų
teisėtas
naudojimas**

Kas yra asmens duomenys?

- Tai informacija, susijusi su **gyvu asmeniu, kurio tapatybė yra nustatyta arba gali būti nustatyta.**
- Skirtinga informacija, kuri surinkta kartu gali atskleisti konkretaus asmens tapatybę, taip pat yra asmens duomenys.
- Asmens duomenys, iš kurių pašalinta asmeninė informacija, kurie yra užšifruoti ar kuriems yra **suteikti pseudonimai**, bet kuriuos galima panaudoti iš naujo nustatant asmens tapatybę, išlieka asmens duomenimis ir jiems taikomas BDAR.
- Asmens duomenys, kurių **anonimiškumas** užtikrintas taip, kad asmens tapatybė negali arba nebegali būti nustatyta, nebelaikomi asmens duomenimis. Kad duomenys būtų iš tiesų anoniminiai, anonimiškumas turi būti užtikrintas negrįžtamai.
- BDAR apsauga asmens duomenims suteikiama **neatsižvelgiant į technologijas, naudojamas tokiems duomenims tvarkyti.** Ji yra „neutrali technologijų atžvilgiu“ ir taikoma duomenų tvarkymui tiek automatizuotomis, tiek neautomatizuotomis priemonėmis, jeigu duomenys yra rūšiuojami pagal iš anksto nustatytus kriterijus (pvz., abėcėlės tvarka). Taip pat nesvarbu, kaip duomenys yra saugomi: IT sistemoje, pasitelkiant stebėjimą vaizdo kameromis ar popierine forma. Visais šiais atvejais asmens duomenims taikomi BDAR nustatyti apsaugos reikalavimai.

Asmens duomenų pavyzdžiai

- vardas, pavardė;
- namų adresas;
- elektroninio pašto adresas, pavyzdžiui, vardas.pavardė@jmonė.com;
- asmens tapatybės kortelės numeris;
- buvimo vietos duomenys (pvz., buvimo vietos duomenys mobiliajame telefone);
- interneto protokolo (IP) adresas;
- slapukų identifikatoriai;
- jūsų telefono reklamos identifikatorius;
- ligoninės arba gydytojo turimi duomenys, kurie gali būti simbolis, pagal kurį galima konkrečiai nustatyti asmens tapatybę.

Specialių kategorijų asmens duomenys

rasinę arba etninę kilmę, politines pažiūras,
religinius ar filosofinius įsitikinimus

priklausymas profesinėms sąjungoms

genetiniai duomenys, biometriniai duomenys,
tvarkomi siekiant nustatyti asmens tapatybę

su sveikata susiję duomenys

duomenys, susiję su asmens lytiniu gyvenimu
ar lytine orientacija

Kaip tvarkomi specialių kategorijų asmens duomenys?

Šių duomenų (lygiai taip pat, kaip ir visų kitų asmens duomenų) tvarkymui reikalingas teisėtas pagrindas pagal BDAR 6 straipsnį.

Skirtumas tik tas, kad specialių kategorijų duomenų rinkimas ir naudojimas taip pat turi atitikti tam tikras sąlygas, nurodytas BDAR 9 straipsnio 2 dalyje, pvz., paciento sveikatos duomenys gali būti tvarkomi gavus aiškų sutikimą, jeigu tai leidžiama pagal nacionalinius įstatymus ir kt.

**Duomenų,
kurie
nelaikomi
asmens
duomenimis,
pavyzdžiai**

juridinio asmens kodas

elektroninio pašto adresas,
pavyzdžiui, info@company.com

nuasmeninti duomenys

Nuorodos

- Asmens duomenų apsauga - viena iš žmogaus teisių į privatų gyvenimą.
- BDAR 2 straipsnis, 4 straipsnio 1 ir 5 dalys; 14, 15, 26, 27, 29 ir 30 konstatuojamosios dalys
- 29 straipsnio darbo grupės nuomonė 4/2007 dėl asmens duomenų sąvokos
- 29 straipsnio darbo grupės nuomonė 05/2014 dėl nuasmeninimo metodu

Klausimas auditorijai

- **Kurie iš šių duomenų laikytini asmens duomenimis?** Pdf failo psl. 6 (lentelė).

Įvadas

- Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme, priimtame 1996 m., ir šiuo metu galiojančioje jo 2000 m. redakcijoje nurodoma, kad įstatymo tikslas – ginti žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo teisę ryšium su asmens duomenų tvarkymu ir sudaryti sąlygas laisvam asmens duomenų judėjimui.
- Įstatymas reglamentuoja santykius, kurie atsiranda tvarkant asmens duomenis automatinio būdu, taip pat neautomatinio būdu tvarkant asmens duomenų susistemintas rinkmenas: sąrašus, kartotekas, bylas, sąvadus.
- Įstatymas nustato fizinių asmenų, kaip duomenų subjektų, teises, šių teisių apsaugos tvarką, juridinių ir fizinių asmenų (taip pat įmonių, neturinčių juridinio asmens teisių) teises, pareigas ir atsakomybę tvarkant asmens duomenis.
- <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/bc0837f27f9511e89188e16a6495e98c>

Įvadas

- Asmens duomenys šiame įstatyme suprantami kaip bet kuri informacija, susijusi su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė yra žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta naudojantis tokiais duomenimis, kaip asmens kodas, vienas arba keli asmeniui būdingi fiziniai, fiziologiniai, psichologiniai, ekonominiai, kultūriniai ar socialiniai požymiai.
- Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme atskirai aptarta ir ypatingų asmens duomenų sąvoka, ir jų tvarkymo sąlygos.
- Prie ypatingų asmens duomenų priskirti duomenys apie asmens rasinę ir etninę kilmę, politinius, religinius, filosofinius ar kitus įsitikinimus, sveikatą, teistumą ir kt.

Įvadas

- Asmens sveikatos konfidencialumas yra svarbi asmens privataus gyvenimo dalis.
- Kai kurie LR įstatymai numato galimybes rinkti informaciją apie asmens privatą gyvenimą ir be jo sutikimo, pvz., **Operatyvinės veiklos įstatymas**.
 - + Jame numatyta, kad operatyviniais veiksmais gautą informaciją draudžiama panaudoti ne tiems tikslams, kuriems pasiekti jie buvo taikomi.
 - + Deja, įstatymas nenumato atsakomybės, kuri turėtų kilti tais atvejais, kai tokia informacija buvo panaudota kitais tikslais.
 - + Įstatymas tik numato atsakomybės pagrindus tais atvejais, kai buvo pažeistas slaptųjų operatyvinės veiklos dalyvių konfidencialumas.
 - + Svarbi yra Operatyvinės veiklos įstatymo 13 straipsnio 3 dalies nuostata, kad jeigu teismo procese atskleidžiama specialia technika gauta informacija apie asmenį, asmuo turi teisę apskųsti ir neigti ją, remdamasis tuo, kad informacija buvo gauta neteisėtai. Šiuo atveju teismas turi teisę atskleisti motyvuoto teikimo sankcijai gauti ištraukas, kurios įrodo sankcijos teisėtumą.

Įvadas

- Konstitucijos 22 straipsnio 4 dalis, kurioje numatyta, kad įstatymas ir teismas saugo, kad niekas nepatirtų savavališko ar neteisėto kišimosi į asmens asmeninį ir šeimyninį gyvenimą, kėsiniamosi į jo garbę ir orumą, nereikėtų suprasti kaip absoliutaus draudimo kai kuriais atvejais riboti asmens privataus gyvenimo neliečiamumą.
- Konstitucijos 28 straipsnio nuostata, tvirtinanti, kad įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, žmogus privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių.

**Kodėl Jums
reikia saugoti
ir kontroliuoti
savo asmens
duomenis?
Kokios
rizikos kyla,
jei jų
nesaugome?**

- **Identiteto vagystė ar apgaulingas pasinaudojimas Jūsų vardu:**
 - situacijos su apgaulėmis dėl SmartID;
 - suklastotos paskyros Jūsų vardu sukūrimas socialiniuose tinkluose;
 - mokamų paslaugų užsakymas Jūsų vardu;
 - jūsų vardu gali būti atliekami fiktyvūs pardavimai elektroninėje erdvėje;
 - galite tapti internetinių ar telefoninių sukčių taikiniu.

**Kodėl Jums
reikia saugoti
ir kontroliuoti
savo asmens
duomenis?
Kokios
rizikos kyla,
jei jų
nesaugome?**

- **Galite tapti įvairių rimtų ir realių (ne virtualioje erdvėje) nusikaltimų taikiniu:**
 - vagystės;
 - galite tapti persekiojimo objektu piktavaliams ar nestabilios psichikos žmonėms;
 - perėmus Jūsų socialinių tinklų ar kitas paskyras gali būti pavogtos Jūsų asmeninės intymios ar kompromituojančios nuotraukos;
 - Jūsų pateikti asmens duomenys gali būti panaudoti ne Jūsų interesais;
 - Jūs negalite būti tikri, ar viešindami vienus asmens duomenis kartu nesuteikiate priėjimo prie kitų duomenų.

Ar tik įmonės privalo laikytis BDAR reikalavimų?

BDAR yra aktualus visoms įmonėms ar įstaigoms, taip pat fiziniams asmenims, užsiimantiems komercine ar profesine veikla, kurie turi klientų duomenų bazes, vykdo tiesioginę rinkodarą (pvz., siunčia naujienlaiškius), vykdo vaizdo stebėjimą patalpose, renka ir saugo savo darbuotojų asmens duomenis ar kitų įmonių perduotus duomenis ir pan.

**BDAR yra
taikomas kai
asmens
duomenis tvarko
(renka, saugo ar
atlieka kitus
duomenų
tvarkymo
veiksnius):**

Juridinis asmuo (įmonė, įstaiga,
organizacija ar pan.);

Fizinis asmuo, besiverčiantis
profesine ar komercine veikla.

BDAR netaikomas

kai fizinis asmuo duomenis tvarko,
užsiimdamas išimtinais asmenine ar
namų ūkio veikla

Kada mes naudojame asmens duomenis?

Norint pasinaudoti

- e. bankininkyste,
- e. prekybos paslaugomis,
- el. paštu,
- socialiniu tinklu,
- pažiūčių svetaine ir kt.,

reikia pateikti įvairius asmens duomenis.

Pvz.: asmens kodą,

- vardą ir pavardę,
- adresą, el. pašto adresą,
- telefono numerį,
- naudotojo vardą ir slaptažodį

Asmens duomenys elektroninėje erdvėje

GRĖSMĖS:

- Prie e. paslaugų tiekėjos svetainės gali prisijungti neįgaloti asmenys:
 - + pamatyti ar neteisėtai nusikopijuoti duomenis;
 - + duomenis pakeisti ar atskleisti kitiems asmenims;
 - + duomenis panaudoti nepageidaujamiems pranešimams, grasinimams siuntinėti el. paštu;
 - + patyčioms ar persekiojimams, provokuojančioms nuotraukoms atskleisti, reputacijai sugadinti;
 - + pinigams pasisavinti;
 - + būsto neliečiamybei pažeisti;
 - + paskoloms paimti svetimu vardu ir kt.

Asmens duomenys elektroninėje erdvėje

TODĖL:

- Duomenų subjektas (asmuo), teikiantis savo duomenis ir duomenų valdytojas (el. paslaugų teikėjas), tvarkantis asmens duomenis, tai turėtų atlikti itin saugiai.
- Santykius, kurie atsiranda tvarkant asmens duomenis, reglamentuoja
 - + Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas
(<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?Condition1=231799&Condition2=>),
 - + Elektroninių ryšių įstatymas
(<http://www3.lrs.lt/pls/inter3/oldsearch.preps2?Condition1=232036&Condition2=>),
 - + kiti teisės aktai.

Asmens duomenys elektroninėje erdvėje

PRADEDANT TVARKYTI DUOMENIS, DUOMENŲ VALDYTOJAS TURI:

- apsispręsti, dėl duomenų tvarkymo tikslo,
- tvarkomų duomenų apimties,
- saugojimo termino,
- pasirinkti tinkamą aparatinę ir programinę įrangą duomenims tvarkyti,
- pranešti apie duomenų tvarkymą Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai,
- Gauti duomenų subjekto (asmens) sutikimą (jei įstatymai nenumato kitaip)

Asmens duomenys elektroninėje erdvėje

RINKDAMAS ASMENS DUOMENIS, DUOMENŲ VALDYTOJAS PRIVALO:

- suteikti informaciją, kokiais tikslais bus tvarkomi asmens duomenys,
- kokius duomenis subjektas privalo (neprivalo) pateikti,
- kokios yra duomenų nepateikimo pasekmės,
- informuoti subjektą apie teisę nesutikti, kad būtų tvarkomi jo asmens duomenys, o jei sutinkama – reikalauti, kad netikslūs ar neišsamūs duomenys būtų ištaisyti arba sunaikinti.

Asmens duomenys elektroninėje erdvėje

NEPAMIRŠKITE:

- garso ir vaizdo įrašai, nuotraukos taip pat susiję su asmens duomenimis,
- skaitmeniniai duomenys gali būti lengvai redaguojami, pakeičiami netinkamu būdu ar piktnaudžiaujant,
- duomenys, skelbiami viešai, gali kelti grėsmių žmogaus privatumui, turėti kitų nepageidaujamų pasekmių:
 - + asmuo gali būti identifikuojamas,
 - + sulaukti nepageidaujamo visuomenės dėmesio,
 - + nukentėti asmens reputacija ir pan.

Asmens duomenys elektroninėje erdvėje

NEPAMIRŠKITE:

- asmens duomenų teisine apsauga Lietuvoje rūpinasi Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija,
- skundus dėl asmens duomenų tvarkymo, garbės ir orumo, teisės į privataus gyvenimo apsaugą pažeidimo visuomenės informavimo priemonėse nagrinėja žurnalistų etikos inspektorius,
- apie nelegalų turinį (pedofilinį, pornografinį, kurstantį rasinę ir tautinę nesantaiką) galima pranešti Ryšių reguliavimo tarnybai arba interneto svetainėje www.draugiskasinternetas.lt.
- asmuo patyręs žalą turi teisę kreiptis į teismą ir reikalauti atlyginti jam padarytą žalą.

Asmens duomenų saugumo užtikrinimas

DUOMENŲ VALDYTOJAS TURI:

- parengti ir pasitvirtinti **duomenų tvarkymo taisykles**, kuriomis turi remtis visi įstaigos darbuotojai, tvarkantys asmens duomenis,
- parengti **privatumo politiką**, kuri skirta asmenims, teikiantiems savo duomenis (su ja asmenys gali susipažinti duomenų valdytojo svetainėje),
- įgyvendinti tinkamas **organizacines ir technines priemones**, skirtas duomenų apsaugai (nuo sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo ir pan.).

Patarimai asmeniui teikiant savo duomenis automatinio būdu

- Įsitikinkite, kad duomenis teikiate patikimam e. paslaugų tiekėjui:
 - + susiraskite jo adresą, telefono numerį;
 - + patikrinkite ar yra tiekėjo informacija Asmens duomenų valdytojų registre (www.db.ada.lt).
- Įsitikinkite, ar e. paslaugų tiekėjo svetainė saugi:
 - + susipažinkite su privatumo politika, kad žinotumėte kam ir kaip ketinama panaudoti jūsų informacija.
- Įsitikinkite, ar duomenys perduodami naudojant saugaus duomenų persiuntimo protokolą (https), ir ar šalia jo yra užrakintos spynos simbolis.

 Swedbank AB [LT] <https://ib.swedbank.lt/private>

 <https://www.tamo.lt>

Patarimai asmeniui teikiant savo duomenis automatinio būdu

- Kurkite sunkiai įspėjamus slaptažodžius.
- Nesinaudokite e. paslaugomis viešose vietose, neįvedinėkite duomenų, jei jaučiatės stebimi ar kompiuteris kelia įtarimų.
- Atsargiai naudokitės belaidžio interneto paslaugomis viešuosiuose interneto prieigos taškuose.
- Nepasiduokite galimam psichologiniam spaudimui.
- Jei turite viešai skelbti savo el. pašto adresą, nurodykite jį žodžiais:
 - + ieva eta gmail taškas com;
 - + ieva+eta+gmail+com;
 - + Tokio užrašo nesupras brukalo robotai, bet supras žmogus.

Patarimai asmeniui teikiant savo duomenis automatinio būdu

- Publikuokite žemesnės skiriamosios gebos nuotraukas (pvz., 72 taškų colyje), siekdami jas apsaugoti nuo kopijavimo, parsisiuntimo ir pan.
- Pasirūpinkite programine kompiuterio apsauga:
 - + baigę darbą e. paslaugas teikiančioje svetainėje, atsijunkite ir uždarykite visus jos langus;
 - + išvalykite naršymo praeitį (istoriją, retrospektyvą);
 - + išvalykite slapukus (daugiau informacijos:
<http://support.mozilla.org/lt/kb/Slapuk%C5%B3%20valdymas>;
<http://support.google.com/chrome/bin/answer.py?hl=lt&answer=95647>)
 - + įsidiekite patikimą antivirusinę programą, užkardą (ugniasienę), šnipinėjimo veiksmus blokuojančią programą;
 - + nuolat atnaujinkite operacinę sistemą, antivirusinę programą, interneto naršyklę.

Patarimai asmeniui teikiant savo duomenis automatinio būdu

- Būkite atidūs naršydami internete, kopijuodami informaciją:
 - + dažniausiai kenksmingos programos platinamos el. paštu ir nesaugiuose tinklalapiuose;
 - + nesinaudokite saitais, esančiais nepažįstamų žmonių el. laiškuose;
 - + neatverkite iš nepažįstamų žmonių gautų el. laiškų priedų, neatsakinėkite į šiuos laiškus;
 - + atidžiai skaitykite informaciją, kuri pateikiama tinklalapio viršuje esančio informavimo eilutėje, iškylančiuose languose ir tik po to rinkitės mygtukus **TAIP, NE, SUTINKU**.

Filmai

- <https://www.youtube.com/watch?v=RbQ38MGrFYs>
- <https://www.youtube.com/watch?v=LfLiBLHzC8g> (pradėti žiūrėti nuo 1.30 minutės)